

pravično prošnjo visoko častitljivim uradnikom Teržaške okolice, dehantii, magistratu, škofii, vojaštvu, sodništvu, oskerbništvu zapušenihi otrok in erbščine, kupčijstvu, visoki deželni uladi (dem h. Gubernium) in vsim drugim častitim gospodam, kateri kmetijske zadeve oskerbljujejo, predpložiti, de bomo zanaprej po ustavnim ukasu, danim na Danaji 15. dan sušca tega léta, kar je poterjeno od zdajnega svitliga cesarja Franca Jožefa I. drugi dan grudna tega léta v Holomucu, de častitljivi slovenski gospodje, kateri so srečo in čast zadobili, de so uradniki, in do zdej dela v nemškim ali v laškim jeziku opravljali, de od zdaj zanaprej vse reči, ktere Slovence zadevajo, kakor deželne kmetijske šole, kmetijstvo, rokodelstvo, kupčijo dačo, dacne odrajtvila, sodne pisma, in vse druge ukaze, ktere se Slovincam v vas pošiljajo, v slovenskim maternim jeziku pišejo, de ne bodo Slovenci, posebno kmetje, kateri v svojim jeziku brati znajo, nemškiga pa in laškiga ne zastopijo, prisiljeni, sebi poslane pisma, drugim dostikrat tudi zapeljivim bravcam, v razlago nositi, in tako čas in denarje brez potrebe zapravljati. Drugači nam je od miliga Cesarja privoljena svoboda prazna beseda, kmetijske slovenske šole brez sadú, in Slovenec bi ostal v sužnosti kakor je bil do zdej.

V Barkoli 28. grudna 1848.

Ali je res ali ne?

Pripoveduje se, de c. k. apelacija v Celjovcu je kantonsko gosposko v Šneperku na Krajskim oestro posvarila, de komisijske oznanila samo v slovenskim jeziku oznanuje, rekoč: de oznanila v samim slovenskim jeziku niso veljavne. Mi ne moremo verjeti, de bi bila ta pripovedka resnična, kér c. k. apelacija v Celjovcu gotovo vé, de mi Krajnci smo Slovenci, de tedej slovenski jezik je naš pravi in veljavni jezik, kteriga ljudstvo govori. Če bi bila c. k. apelacija le ukazala, de nej se oznanila v obéh jezikih (slovenskim in nemškim) razglasujejo — bi za tega voljo še nič ne rekli. Če je pa rékla, kakor se pripoveduje, de oznanila v samim slovenskim jeziku nobene veljavnosti nimajo, nas žalost obide, ko vidimo, kakó zaničevan je v svoji lastni domovini še dan današnji domači jezik! Na Slovenskim nima slovenski jezik veljavnosti — ampak le nemški!! Bog pomagaj! In to še zdej, ko so ministri v svojim govoru (program) 27. listopada slovesno rékli: „de vsi narodi morajo svoje pravice zadobiti, in de nar svetejši vsih pravíc je narodovnost.“ — Šneperska kantonska gosposka je pokazala, de se hoče po ministerskim zaukazu ravnati, in de je tudi v stanu, slovenski jezik v koncelii rabiti. Tako ravnanje zasluži hvalo in pohvalo, kér je lep izgled drugim, in očitno znamnje, de „slovenski jezik ni tak otrok,“ kakor nekteri uradniki mislijo, ki pod tém izgovoram le svojo nevednost skrivati hočejo.

Vesela novica iz Postojne.

V Postojni (Adelsberg) se je družba prijatlov slovenšine začela, ktera se pod prijaznim vodstvom ondašnje duhovšine vadi, domači jezik popolnoma in čisto govoriti in pisati. Ta namen kmalo doseči, se snidejo verli domorodci trikrat v tednu; med temi so večidel vsi kresijski uradniki (Kreisamtsbeamte), ondašnji šolski učenihi, mnogi Postojnski teržani in nekteri drugi uradniki. Za vodilo svojiga učenja so si izvolili Potočnikovo slovnico, in so v ta namen unidan 20 iztisov imenovane gramatike in pa 2 iztisa neprecenljive knjige „Blaže in Nežica“ iz Ljubljane naročili. — Slava možém, kateri jezik svoje domovine po njegovi velike vrednosti cenijo in se ga popolnoma naučiti želijo. De bi pač tak lep izgled več enacih družb izbudil! V Radoljci, če se ne motimo, je tudi enaka družbica. V Ljubljani bi bilo tudi marsikterimu silno potrebno, de

bi se začel slovenšine učiti, namest de zabavlja domorodnimu jeziku, kateri bo berž ali pozneje vladal po Krajskim slovenskim deželi. Posebno pa bi svetovali tistimu možiceljnu, ki iz Ljubljane v Graških Novicah v eno mero svetu oznanuje, de mu krajskim kruh diši, de pa krajskiga jezika ne zna! Možicelj, možicelj! tvoje repenčenje je prazna slama — tudi brez slovenskiga društva je krajska dežela — slovenska dežela.

Nekaj iz učilnic po Celjski kresii. *)

V učiteljskih zborih so duhovni in svetovni učiteli sploh sklenili, de za to léto še obderžijo dozrajne učilniške knjige, zato kér še drugih naznanjenih ni, in de cesarsko založništvo učilniških knjig v škodo ne pride, de si pa hočejo sami za se vse to pripraviti, kar je v učilniškim obziru hasnovitiga za Slovence že na svetlo prišlo ali kar še pride, de se tako pripravijo, prihodno jesen popolnoma narodsko stezo nastopiti.

Nemšino mislijo še zmirej učiti, tode po slovenskih ravnilih in le ko posamezno réč, celi podúk pa ima iméti popolno slovensko podlogo. S.

Kakó dolgo še ne bomo lažnivosti svojiga pravopisa slovó dali?

(Dalje.)

3. Drugi vzrok ali razum (Grund, ratio), kteriga sim v predgovoru nekkih starih slovenskih bukev bral, je ta, de to ne pripomore malo k imenitnosti jezika, če se drugači piše, kakor se bere, in v izgled postavi pisavice nar imenitniši francoski jezik, v kterim je pisanje vse drugači, kakor izgovarjanje. — Ne čutim poklica v sebi, de bi resnico tega razuma na sodnim stolu preiskoval; pa, če bi to rés bilo, de bi se dal po ti poti naš jezik k imenitnosti povzdigniti, bi mogli še vse drugači pisati, kakor smo do sedaj pisali, in sicer po šegi Francozov in Angležov — navadno po dve, tri, ali clo štiri čerke namest ene delati, de bi ga na veči stopno imenitnosti pripravili. Tode kaj bodo k taki imenitnosti naši bravci rekli, ktere že težko stane, če se jim v celim slovopisu ali čerkopisu (Alphabet **) le tri ali štiri čerke enmalo drugači zapišejo, kakor so jih pa dozdej navajeni bili! — Ne mislim, de bi mi bilo treba na odgovor čakati — zatorej brez daljniga sodbo sklenem, de tudi temu vzroku kakor na eni plati resnice tako tudi na drugi poljubnosti (Popularität) manjka. —

4. Dalje se najdejo tudi, kterim ta pravopis zavolj tega posebno dopade, kér se po njem vsi skloni (Endungen) in spóli po enakim pišejo, in takó v pisanji nar lepši edinost ali soglasje zadobi. Po njih misli je tedej, postavim, beseda prijatu tudi v pravim sklonu z I namreč: prijatelj pisati zato, kér vsi drugi skloni, postavim, prijatla prijatlu, prijatli i. t. d. I imajo; ravno takó tudi možki spol pri glagolih, postavim, sim hotel, sim hodil; zato, kér ženski in tretji spol v končnih zlogih I zahtevata: sim hotla, hotlo; sim hodila, hodilo i. t. d. Taka enakost in soglasje v pisanji, mislijo, našimu pravopisu posebno slavo pridobi. — Res je sicer, de je soglasje lepa reč; tode, ko bi ti možjé le eno stopinico dalje mislili, bi vidili, de

*) V pokus, kako učenci v djanskim (praktiškim) poduku napredujejo, so poslali gosp. iz šole sv. Jurja pod Tabram 3 dopise (pisma) otrok od 10. do 12. léta v slovenskim jeziku čisto po svojim zložene na predlog gosp. učitelja — ktere po pravici veliko hvalo zaslužijo. Učenik iz proste dobre volje so gosp. kaplan Hašnik, goreči rodoljub, ki so pred 3. léti na svojo roko šolo osnovali. Slava Jim! Vredništvo.

**) Beseda slovopis ali čerkopis se nam v tem pomenu (Alphabet) veliko boljši zdí od navadne besede pravopis (Rechtschreibung). Vredništvo.